
Kokousaika	18.12.2025 klo 17.00 - 17.34	
Kokouspaikka	Leppävirta, kunnanhallituksen kokoushuone	
Läsnä	Eija Koponen, puheenjohtaja Hannu Viirimaa, jäsen Jukka Silmäri, jäsen Osmo Puustinen, jäsen Virpi Ettanen, jäsen Aki Manninen, jäsen Jarkko Laukkanen, jäsen Isto Markkanen, II varapuheenjohtaja Juha-Pekka Sopanen, I varapuheenjohtaja Erkki Hynninen, kunnanhallituksen edustaja Tiina Järveläinen, pöytäkirjanpitäjä Eila Kainulainen, esittelijä	
Muut osallistujat	Merja Voutilainen, terveystalvovnonnan johtaja	
Poissa	Elisa Auvinen jäsen, Anne Poikolainen jäsen, Marja Kiviniemi jäsen	
Asiat	§ 95–104	
Allekirjoitus ja varmennus	Leppävirralla 18.12.2025	
	Eija Koponen puheenjohtaja	Tiina Järveläinen pöytäkirjanpitäjä
Pöytäkirjan tarkasta- jat	Jukka Silmäri Nimi	Isto Markkanen Nimi
	Pöytäkirja tarkastettu ja allekirjoitettu sähköisesti.	
Nähtävillä olo	Tämä pöytäkirja on 19.12.2025 lähtien nähtävillä Leppävirran kunnan verkkosivuilla www.leppavirta.fi .	

D/733/11.00.02/2025

102 § YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE
2026 - 2029

Keski-Savon ympäristölautakunta 18.12.2025

Valvontasuunnitelman laatiminen perustuu ympäristönsuojelulain 168 §, jonka mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvonnan kokonaisuuden kannalta tähän valvontasuunnitelmaan on koottu myös muiden säädösten mukaiset kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät.

Keski-Savon ympäristötoimen valvontasuunnitelmia on laadittu aiemmin vuosille 2017–2019, 2019–2021 ja 2022–2025. Ensimmäistä valvontasuunnitelmaa oli tarpeen päivittää jo vuonna 2019 lainsäädännössä ja toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Valvontasuunnitelmaan perustuen laaditaan vuosittaiset valvontaohjelmat ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksia varten.

Tämä valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2026–2029 ja se tarkastetaan neljän vuoden välein, ellei lainsäädännön muutokset edellytä suunnitelman muuttamista aikaisemmin.

Ehdotus ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaksi on liitteenä.

Valmistelija: ympäristötarkastaja Milla Hartikainen, puh. 040 847 3998, etunimi.sukunimi@leppavirta.fi

Valmisteluun ovat osallistuneet myös muut ympäristönsuojelun viranhaltijat.

Päätösesitys: Keski-Savon ympäristölautakunta hyväksyy ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman vuosille 2026–2029.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2026–2029

Hyväksytty Keski-Savon ympäristölautakunnassa 18.12.2025 § 102

Heinävesi
Kermanrannantie 7
79700 Heinävesi

Joroinen
Lentoasemantie 130
79600 Joroinen

Leppävirta
Savonkatu 39
PL 4
79101 Leppävirta

Pieksämäki
Tapparakatu 1-3
PL 101
76101 Pieksämäki

Varkaus
Ahlströminkatu 6
PL 208
78201 Varkaus

Sisällys

1	Johdanto.....	4
2	Valvonnan resurssit ja yhteistyö.....	5
2.1	Henkilöstöresurssit.....	5
2.2	Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa.....	5
3	Ympäristöolosuhteet.....	7
3.1	Yhdyskuntarakenne.....	7
3.2	Vesistöt.....	7
3.3	Maaperän pilaantuneisuus.....	9
3.4	Melu.....	9
3.5	Ilmanlaatu.....	9
3.6	Luonnonsuojelu.....	9
3.7	Ympäristön tila.....	10
4	Valvottavat kohteet.....	10
4.1	Ympäristönsuojelulain mukaan ympäristöluvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät kohteet	10
4.2	Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot.....	11
4.2.1	Ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta toiminnasta.....	11
4.2.2	Ympäristönsuojelulain 119 § mukainen ilmoitus koeluontoisesta toiminnasta.....	12
4.2.3	Ympäristönsuojelulain 120 § mukainen ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta.....	12
4.3	Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta.....	12
4.3.1	Talousjätevesien käsittely.....	12
4.3.2	Ympäristönsuojelumääräykset.....	12
4.3.3	Nitraattiasetus.....	12
4.3.4	Yksittäisen määräyksen antaminen.....	13
4.3.5	Ympäristön tilan seuranta.....	13
4.4	Jätelain valvonta.....	13
4.4.1	Jätelain 100§ mukainen rekisteröinti.....	13
4.4.2	Jätelain 124 § mukainen valvonta.....	13
4.4.3	Jätelain yleinen valvonta.....	13
4.5	Maa-aineslain valvonta.....	14
4.6	Vesilain valvonta.....	14
4.7	Muun ympäristölainsäädännön valvonta.....	14
4.7.1	Maastoliikennelain (1710/1995) ja vesiliikennelain (782/2019) mukainen valvonta.....	14
4.7.2	Vesihuoltolain (119/2001) mukainen valvonta.....	15

4.7.3	Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukainen valvonta.....	15
4.7.4	Luonnon- ja maisemansuojelu.....	15
4.7.5	Kemikaalilain (599/2013) valvonta.....	15
4.7.6	Muu ympäristönsuojeluviranomaisen valvonta.....	15
4.8	Valvonnan painopistealueet.....	16
5	Valvontaohjelman laatiminen.....	16
5.1	Valvontaohjelman sisältö.....	16
5.2	Valvontakohteiden riskinarviointi.....	17
5.2.1	Toimialakohtainen riskinarviointi.....	17
5.2.2	Laitoskohtainen arviointi.....	18
5.2.3	Määräaikaistarkastusten tiheys.....	19
5.2.4	Jätelain mukainen valvonta.....	19
6	Valvontatoimenpiteet.....	19
6.1	Ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonta.....	19
6.2	Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa.....	20
6.3	Tarkastusten maksullisuus.....	20

1 Johdanto

Keski-Savon ympäristötoimi vastaa kunnalle kuuluvista ympäristönsuojelun tehtävistä ja valvonnasta Heinäveden, Joroisten ja Leppävirran kuntien sekä Pieksämäen ja Varkauden kaupunkien alueella. Toiminta on järjestetty isäntäkuntamallilla ja isäntäkuntana toimii Leppävirta. Keski-Savon ympäristölautakunta toimii alueen ympäristönsuojeluviranomaisena.

Keski-Savon ympäristötoimen ensimmäinen ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma laadittiin vuosille 2017–2019, toinen vuosille 2019–2021 ja kolmas vuosille 2022–2025. Ensimmäistä valvontasuunnitelmaa oli tarpeen päivittää jo vuonna 2019 lainsäädännössä ja toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Valvontasuunnitelmat laadittiin yhteistyössä Pohjois-Savon kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijoiden kanssa. Suunnitelmiin perustuen on laadittu vuosittaiset valvontaohjelmat ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksia varten.

Tämä valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2026–2029 ja se tarkastetaan neljän vuoden välein, ellei lainsäädännön muutokset edellytä suunnitelman muuttamista aikaisemmin.

Valvontasuunnitelman laatiminen perustuu ympäristönsuojelulakiin (527/2014), jonka 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvonnan kokonaisuuden kannalta tähän valvontasuunnitelmaan on koottu myös muiden säädösten mukaiset kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät.

2 Valvonnan resurssit ja yhteistyö

2.1 Henkilöstöresurssit

Ympäristönsuojelun vastuualueen vakituisten henkilöstön määrä on 5,5 htv (Taulukko 1). Vuosittain työvoimaa on käytössä yhteensä noin 6,6 htv. Ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvontaan käytetään vuosittain noin 25 % työajasta eli noin 1,5 htv.

Taulukko 1 Henkilöstöresurssit

Virkanimike	Toimipaikka
Ympäristösihteeri (50 %)	Heinävesi
Ympäristösihteeri	Joroinen
Ympäristösihteeri	Pieksämäki
Ympäristötarkastaja	Varkaus
Ympäristötarkastaja	Varkaus
Ympäristötarkastaja	Leppävirta

2.2

Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 39 §:n mukaan lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä.

Alueelliset Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (myöhemmin ELY-keskus) lakkaavat 31.12.2025 ja näiden tehtävät jakautuvat valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon sekä alueellisiin elinvoimakeskuksiin. Keski-Savon ympäristötoimen alueen kunnat kuuluva Itä-Suomen elinvoimakeskukseen.

1.1.2026 alkaen valtakunnallisella Lupa- ja valvontavirastolla on vastuu valtion ympäristöluvista ja niiden valvonnasta. Yhteistyö Lupa- ja valvontaviraston kanssa koostuu lähinnä yhteisistä valvontakäynneistä, yhteistyöryhmistä ja lausuntojen antamisesta. Lisäksi molemmat käyttävät valtionhallinnon ylläpitämää ympäristönsuojelun tietojärjestelmää (YLVA), johon tallennetaan ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen kohdetiedot.

Itä-Suomen elinvoimakeskus aloittaa toimintansa myös 1.1.2026. Elinvoimakeskusten kanssa tehdään yhteistyötä lähinnä maaseutu- ja ympäristönosaston kanssa, esimerkiksi ympäristöasioiden kehittämis- ja edistämisasioiden kuten maaseudun kehittämisessä ja luonnon monimuotoisuuden tai vesien hyvän tilan edistämisessä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen yhteistyötahoja ovat kunnan rakennusvalvonta- ja terveysvalvontaviranomainen sekä vesilaitos, tekninen osasto (mm. puistotoimi ja kaavoitus) ja maaseutuviranomainen. Yhteistyötä kunnan viranomaisten kanssa tehdään mm. ympäristölupien valmistelussa, lausuntojen antamisessa, roskaantumistapausten ja ympäristön yleisessä valvonnassa. Kunnan jälkitorjunnasta vastaavan viranomaisen kanssa tehdään yhteistyötä ympäristövahinkojen, kuten öljyvahinkojen, jälkitorjunnassa.

Keski-Savon ympäristötoimi järjestää myös ympäristöterveydenhuollon palvelut Joroisten ja Leppävirran kunnissa sekä Pieksämäen ja Varkauden kaupungeissa. Heinäveden kunnan ympäristöterveydenhuollon palvelut järjestää Pohjois-Karjalan hyvinvointialue/ Siun Sote. Keski-Savon Rakennusvalvonta aloittaa 1.1.2026 yhteisen alueellisen rakennusvalvonnan, johon kuuluvat Joroinen, Leppävirta, Varkaus ja Pieksämäki ja Kangasniemi.

Jätehuoltoviranomaisen kanssa tehdään yhteistyötä jätelain valvontaan liittyvissä asioissa kuten esim. järjestettyyn jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen tapauksissa ja

kompostointivalvonnassa. Pieksämäellä jätehuoltoviranomaisena toimii Savo-Pielisen jätelautakunta ja muissa Keski-Savon ympäristötoimen kunnissa Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän yhtymäkokous.

Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään pelastuslaitoksen ja Lupa- ja valvontaviraston sekä kunnan jälkitorjunnasta vastaavan viranomaisen kanssa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi öljy- ja kemikaalivahingot tai -onnettomuudet. Pelastusviranomainen aloittaa ympäristövahingon torjunnan, kunnan jälkitorjunnasta vastaava jatkaa tarvittaessa toimenpiteitä ja sen jälkeen valtion (tai kunnan) ympäristönsuojeluviranomainen päättää tarvittavista jatkotoimenpiteistä. Viranomaisten lisäksi tärkeä yhteistyökumppani ovat myös puhdistustyötä valvovat yksityiset konsultit.

Valvontayhteistyötä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (myöh. TUKES) ja pelastusviranomaisen kanssa tehdään kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa sekä muussa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi yhteistyötä tehdään öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin liittyen.

Itä-Suomen poliisilaitoksen kanssa tehdään yhteistyötä ympäristörikoksiin liittyen. Ympäristörikoksien torjumiseksi on perustettu yhteistyöryhmiä. Lisäksi poliisilta voidaan pyytää virka-apua hankalissa asiakastilanteissa.

Taulukko 2 Yhteistyöviranomaiset

Yhteistyöviranomainen	Valvontakohteet
Lupa- ja valvontavirasto	Ympäristöluvut, Pilaantuneiden maiden puhdistaminen, Jätteiden hyötykäyttö maanrakentamisessa, yhteistyöryhmät, määräaikaistarkastukset
Itä-Suomen elinvoimakeskus	Ympäristöasioiden kehittämis- ja edistämistehtävät
Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus	Vastaa Päijänteen ja sen alapuolisen Kymijoen säännöstelystä, tulvariskien hallinnasta Kymijoen ja Vuoksen vesistöalueilla sekä Saimaan ja Vuoksen juoksutustehtävistä.
Rakennusvalvonta	Rakentamislupa-asiat, roskaantumistapaukset
Terveysvalvonta	Jätehuolto, melu, lausunnot
Kunnan tekninen toimi	Kaava-asiat, roskaantuminen
Vesilaitokset	Vesi- ja jätehuoltoon liittymisen poikkeamiset
Jätehuoltoviranomainen	Jätelain mukaiset tarkastukset, kompostointi
Itä-Suomen pelastuslaitos	Ympäristövahingot, öljyntorjunta, kemikaalivalvonta, tarkastukset
TUKES	Kemikaalivalvonta, öljysäiliöasiat
Itä-Suomen poliisi	Ympäristörikokset, virka-apu

3 Ympäristöolosuhteet

3.1 Yhdyskuntarakenne

Keski-Savon ympäristötoimen toiminta-alueen koko on 5060 km² ja asukkaita on yhteensä hieman yli 53 000. Keski-Savon aluetta halkoo kaksi valtatietä: Vt 5 ja Vt 23. Vt 5 kulkee etelä-pohjoissuunnassa Joroisten, Varkauden ja Leppävirran läpi. Vuodesta 2026 alkaen Vt 5 väliltä Leppävirta Kuopio tieosuutta parannetaan. Vt 23 kulkee länsi-itäsuunnassa Pieksämäen, Joroisten, Varkauden ja Heinäveden kautta. Lisäksi Pieksämäkeä halkoo etelä-pohjoissuunnassa kantatie 72 Mikkeliin ja Kuopioon. Savonrata kulkee Pieksämäen läpi ja ratayhteys Pieksämäeltä Joensuuun kulkee myös Joroisten, Varkauden ja Heinäveden kautta.

Pieksämäellä ja Varkaudella on kaupunkimainen, tiheästi rakennettu keskustaajama. Varsinkin Varkaudella haja-asutusalue on suppea ja vähäväkinen verrattuna keskustaajamaan. Pieksämäellä on keskustaajaman lisäksi kolme selvää taajamaa; Naarajärvi, Virtasalmi ja Jäppilä. Joroisissa on kaksi taajamaa, kirkonkylä ja Kuvansi. Leppävirralla on kirkonkylän keskustaajaman lisäksi Sorsakosken ja Oravikosken taajamat sekä laaja haja-asutus. Heinävedellä on keskustaajama sekä Karvion taajama.

3.2 Vesistöt

Keski-Savon vesistöt kuuluvat suurimmaksi osaksi Vuoksen vesienhoitoalueeseen. Heinävedellä Heinäveden selkä (Saimaa) ja Kermajärvi. Joroisissa Haukivesi, Sysmä ja Joroisselkä. Suurimmat Vuoksen vesistöön kuuluvat järvet ovat Leppävirralla Etelä-Kallavesi, Unnukka ja Suvasvesi sekä Leppävirran ja Pieksämäen alueille sijoittuva Sorsavesi. Varkaudessa Saimaan pohjoisin osa Haukivesi.

Pieksämäen alue on vedenjakajaseutua, josta vedet virtaavat kolmeen eri suuntaan. Vuoksen vesienhoitoalueeseen kuuluu Syvänsi, Maavesi ja Längelmäenjärvi. Kymijoki-Suomenlahden vesienhoitoalueen Rautalammin reittiin kuuluvat Pieksänjärvi ja Suontee sekä Mäntyharjun reitin järviä ovat mm. Naarajärvi, Niskajärvi, Pyhäjärvi ja pohjoisilta lahtiosiltaan myös Kyyvesi.

Alueen suurimmista vesistöistä Unnukan, Oravilahti-Särkilahti ja Haukiveden ekologinen tila on tyydyttävä. Lisäksi alueella on pienempiä vesistöjä, joiden ekologinen tila on tyydyttävä. Muuten järvien ekologinen tila on pääosin hyvä tai erinomainen. Järvien ekologisen tilan luokittelukriteereitä on päivitetty, jonka vuoksi osan vesistöjen tilaluokka on voinut muuttua.

Taulukko 3 Toiminta-alueen suurimmat vesistöt ja niiden ekologinen tila

Vesienhoitoalue	Kunta	Järvi	Järven ekologinen tila
Vuoksen vesienhoitoalue	Heinävesi	Heinäveden selkä (Saimaa)	Erinomainen
		Kermajärvi	Erinomainen
	Joroinen	Haukivesi	Hyvä
		Sysmä	Hyvä
		Joroisselkä	Tyydyttävä
	Leppävirta	Etelä-Kallavesi	Hyvä
		Unnukka	Tyydyttävä
		Suvasvesi	Erinomainen
		Sorsavesi	Erinomainen
	Pieksämäki	Sorsavesi	Erinomainen
		Syvänsi	Erinomainen
		Maavesi	Hyvä
		Längelmäenjärvi	Hyvä
	Varkaus	Haukivesi	Tyydyttävä
Kymijoki-Suomenlahden vesienhoitoalue	Pieksämäki	Pieksänjärvi	Hyvä
		Suontee	Erinomainen
		Naarajärvi	Erinomainen
		Niskajärvi	Hyvä
		Pyhäjärvi	Hyvä
		Kyyvesi, pohjoisilta lahtiosiltaan	Hyvä

Heinävedellä merkittävin vesistökuormitus tulee metsätaloudesta sekä hajakuormituksesta, joka sekin on hyvin alhaisella tasolla.

Joroisissa osaa vesistöjä vaivaa rehevöityminen ja Joroisselän alue onkin yksi vesienhoidollisista painopistealueista. Joroisten seudun vedet ovat tummia ja vesistöjen tilaan vaikuttavat mm. maa- ja metsätalouden kuormitus.

Leppävirralla hajakuormitus on merkittävin vesistöjen kuormittaja. Raskasmetalleja on todettu pääsevän Oravilahteen Kotalahden kaivosalueelta ja vanhat raskasmetallipäästöt näkyvät myös Niskalammessa.

Pieksämäen seutu on luonteeltaan turveperäistä, mikä näkyy vesistöjen ruskeana värityksenä. Vesistöjen tilaan vaikuttavat hajakuormitus, maa- ja metsätalous sekä paikallisesti yhdyskuntajätevedet ja turvetuotanto. Pieksänjärven osalta merkittävä kuormitustekijä on järven oma sisäinen kuormitus.

Varkaudessa pääosa Haukiveden kuormituksesta on tullut ja tulee teollisuudesta ja yhdyskuntajätevesistä. Haukiveden virtaus on kaakkoon päin, joten vaikutus näkyy myös Joroisten kohdalla. Haukiveden ja etenkin Huruslahden sedimentit ovat paikoin pahasti pilaantuneet tributyylitinasta sekä muista raskasmetalleista ja haitta-aineista.

EU-rahoitus myönsi Suomen vesien tilan parantamiseksi rahoituksen ACWA LIFE -hankkeelle. Yksi rahoitusalueista on Pieksämäen ja Joroisten alueelle sijoittuva Virtasalmi-Joroinen valuma-alue. Hanke käynnistyy vuonna 2026 ja kestää kahdeksan (8) vuotta.

Keski-Savon ympäristötoimen alueella on luokiteltuja pohjavesialueita. Pohjavettä vaarantavia toimintoja ovat muun muassa asutus, teollisuus- ja yritystoiminta, tienpito ja liikenne, maaseutuelinkeinot ja maa-ainesten otto. Keski-Savon ympäristötoimen kunnissa lähes kaikki pohjavesialueet on luokiteltu hyvään tilaan pohjavesien tila luokituksessa. Yksi pohjavesialue on tilaluokituksessa riskialue, huono tila.

3.3 Maaperän pilaantuneisuus

Maaperän pilaantuneisuutta on valtakunnallisesti selvitetty 1990- ja 2000-luvuilla. Ely-keskukset (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto) ylläpitävät pilaantuneiden maa-alueiden tietojärjestelmää. Keski-Savon ympäristötoimen alueella tietojärjestelmässä on yhteensä 654 kohdetta, joilla nykyisen tai aikaisemmin harjoitetun toiminnan vuoksi maaperä voi olla pilaantunut. Kohteita on Heinävedellä 62 kpl, Joroisissa 67 kpl, Leppävirralla 116 kpl, Pieksämäellä 203 kpl ja Varkaudessa 206 kpl. Osa näistä kohteista on jo kunnostettu. (tilanne 12.11.2025)

3.4 Melu

Varkaudessa ja Pieksämäellä on laadittu meluselvitykset. Meluntorjunnan ohjaamiseksi on molemmissa kunnissa laadittu meluntorjuntaohjelmat ja -suunnitelmat mm. meluvallien rakentamisesta asutuksen suojaksi. Meluvallien rakentaminen on Varkaudessa ollut suunnitelmallista jo 1990-luvulta lähtien. Varkaudessa meluvalleja on valmistunut ja Pieksämäellä on valmistunut yksi meluvalli valtatie 23:n varrella. Lisäksi suunnitelmissa on rakentaa muitakin meluvalleja.

3.5 Ilmanlaatu

Varkauden ja Pieksämäen kaupunkien keskustoissa ilmanlaatua heikentävät energiantuotanto ja keskustojen läpi kulkeva tieliikenne. Varkaudessa ilmanlaatua heikentää myös keskustassa sijaitseva kartonki- ja selluteollisuus. Varkaudessa pienhiukkaspitoisuudet ovat haitallisella tasolla keväisin katupölyn vuoksi, myös hajurikkiyhdisteiden päästöt häiriötilanteissa aiheuttavat ajoittain haittaa. Ilmanlaatua seurataan Varkaudessa jatkuvatoimisilla mittareilla neljällä mittausasemalla. Mittauksilla seurataan pienhiukkasia ja hengitettäviä hiukkasia, typenoksideja sekä hajurikkiyhdisteitä. Ilmanlaadun seuranta toteutetaan ostopalveluna Kuopion Kaupungilta.

3.6 Luonnonsuojelu

Keski-Savon alueella on useita luonnonsuojelualueita, joista merkittävimmät ovat yleensä myös Natura-alueita. Heinäveden merkittävimmät luonnonsuojelualueet ovat Kermajärven alue ja Kolovesi-Vaaluvirta-Pyttyselkä. Joroisten alueella (kokonaan tai osittain) on 6 kpl Natura-alueita: Lamminpohja, Kotkatharju, Tervaruukinsalo, Jäppilän ja Joroisten vanhat metsät, Vuotsisuo sekä Mula-Ruokojärvi. Leppävirralla merkittävimmät luonnonsuojelualueet ovat Juurikkaselän metsä,

Mäkrämäen metsä, Sorsaveden saaristo ja Suvasveden saaristot. Pieksämäellä Natura-alueita on 15 kappaletta. Varkauden merkittävimmät luonnonsuojelualueet ovat Pyyveden-Joutenveden maisemansuojelualue, Linnasaaren kansallispuiston pohjoisosa sekä Mula-Ruokojärvi lintujensuojelualueet.

3.7 Ympäristön tila

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät pinta- ja pohjavesiin ja lisäksi taajama-alueiden toimintojen osalta viihtyisyyden vähenemiseen tai terveyshaitan aiheutumiseen.

Maaperää pilaavia riskitoimintoja ovat mm. teollisuus, liikenne ja tienpito (esim. suolaus), kemikaalien kuljetus ja varastointi, polttonesteiden jakelu, autopurkamot, maa- ja metsätalous, ampumaradat ja maa-ainesten otto. Pohjavettä vaarantavia toimintoja ovat muun muassa asutus, teollisuus- ja yritystoiminta, tienpito ja liikenne, maaseutuelinkeinot ja maa-ainesten otto. Toiminnan sijainti pohjavesialueella vaikuttaa ympäristönsuojelun valvontaan.

Molempien kaupunkien keskustassa ja valtateiden sekä varsinkin Pieksämäellä raideliikenteen läheisyydessä on yhdyskuntamelun haitoista kärsiviä asuinalueita. Lisäksi meluhaittoja aiheutuu haja-asutusalueilla moottoriurheilu- ja ampumaradoista sekä maa-ainesten otosta. Varkauden meluselvitys on tarpeen päivittää muuttuneen kaupunkirakentamisen ja teollisuuden kuljetusten ja muiden muutosten vuoksi.

4 Valvottavat kohteet

4.1 Ympäristönsuojelulain mukaan ympäristöluvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät kohteet

Ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja on toiminta-alueella yhteensä 187 kappaletta. Lukumäärällisesti eniten ympäristölupia tai -rekisteröintejä on seuraavilla toimialoilla: maaperän aineiden otto / kivenlouhinta ja murskaus, polttoaineiden varastointi tai käsittely (jakeluasemat), eläinsuojat sekä jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely. Kohteiden määrät tarkistetaan vuosittain valvontaohjelman laatimisen yhteydessä. Valvontakohteiden määrät toimialoittain ja kunnittain esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4 Keski-Savon ympäristötoimen alueella olevien ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien valvontakohteiden lukumäärät kunnittain ja toimialoittain (tilanne 8.12.2025).

Toimiala	Heinä- vesi	Joroine n	Leppä- virta	Pieksä- mäki	Varkau s	Yhteens ä
Metalliteollisuus/ pintakäsittelylaitokset	0	0	0	1	1	2
Energian tuotanto	1	2	3	6	3	15
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely	4	4	5	10	14	37
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	0	0	0	1	0	1
Maaperän aineiden otto/ kivenlouhinta ja murskaus	10	10	13	16	2	51
Asfalttiasemat	3	2	1	1	0	7
Mineraalituotteiden valmistus	1	0	0	1	2	4
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely/ pesulat	0	0	0	0	0	0
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	0	0	0	0	0	0
Eläinsuojat	3	9	9	9	0	30
Liikenne / varikot, moottoriurheiluradat ja lentopaikat	0	1	0	3	1	5
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely	3	2	3	3	10	21
Muu toiminta / ampumaradat, krematoriot tai lemmikkieläinten polttolaitokset	1	1	2	5	2	11
Naapuruussuhdelain 17 §:n mukainen toiminta	1	0	1	1	0	3
Yhteensä	27	31	37	57	35	187

Itä-Suomen aluehallintoviraston (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontaviraston) toimivaltaan kuuluvia ympäristöluvanvaraisia kohteita on yhteensä 48 kpl, joista Heinävedellä 8 kpl, Joroisissa 7 kpl, Leppävirralla 7 kpl, Pieksämäellä 12 kpl ja Varkaudessa 14 kpl (Tilanne 12.11.2025). Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on mahdollisuus osallistua valtion valvontaviranomaisen valvottavien kohteiden määräaikaistarkastuksiin.

4.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot

4.2.1 Ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta toiminnasta

Erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ilmoitus (melu-ilmoitus) kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 118 §). Ilmoitukset

koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia. Ilmoituksen vuoksi voidaan tehdä tarvittaessa tarkastus.

4.2.2 Ympäristönsuojelulain 119 § mukainen ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §). Koeluonteinen toiminta tarkastetaan ilmoitusta käsiteltäessä sekä tarvittaessa toiminnan aikana.

4.2.3 Ympäristönsuojelulain 120 § mukainen ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §). Poikkeuksellisissa tilanteissa suoritetaan aina tarkastus.

4.3 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

4.3.1 Talousjätevesien käsittely

Talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla säädetään ympäristönsuojelulain 16 luvussa sekä asiasta annetussa asetuksessa (talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla, 157/2017). Ympäristönsuojelulaissa säädetty perustason puhdistusvaatimus koskee uudisrakentamista sekä rakennuksen rakentamiseen verrattavissa olevaa rakennuslupaa edellyttävää korjaus- ja muutostyötä (peruskorjaus). Perustason puhdistusvaatimukset koskevat myös sellaista vesikäymälän rakentamista tai vesi- ja viemärilaitteistoja koskevaa lupaa edellyttävää korjaus- tai muutostyötä, jossa järjestelmä uusitaan tai kokonaisuudessaan korjataan. Pohjavesialueilla ja ranta-alueilla, eli enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöä olevalla alueella oli jätevesien käsittelyjärjestelmien täytettävä puhdistusvaatimukset 31.10.2019 mennessä. Keski-Savon ympäristötoimen kunnissa on vuonna 2018 hyväksytty ympäristönsuojelumääräykset, joissa on asetettu pohjavesi- ja ranta-alueille tiukemmat jätevesien käsittelyvaatimukset. Näiden kohteiden valvontaa tehdään tarvittaessa määrääjän umpeuduttua ja myös haitankärsijän ilmoituksen perusteella.

4.3.2 Ympäristönsuojelumääräykset

Keski-Savon kuntien ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu jätevesien käsittelyn lisäksi määräyksiä myös meluntorjunnasta, vesien- ja ilmansuojelusta sekä kemikaalien käsittelystä. Määräyksissä on annettu myös siirtymäaikoja toimenpiteiden toteuttamiselle.

Ympäristönsuojelumääräyksien noudattamisesta voidaan hakea poikkeamista. Poikkeamishakemukset tarkastetaan ja tarvittaessa pyydetään lisäselvityksiä ennen poikkeamisen hyväksymistä. Tarkastuskäynnin tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

4.3.3 Nitraattiasetus

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (nitraattiasetus, 1250/2014) koskee kaikkia eläinsuojia ja maanviljelijöitä. Kuivalannan ja pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa, kompostin jälkikypsytyksestä aumassa ja lannan levityksestä poikkeustilanteissa on tehtävä

ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitusten mukainen toiminta tarkastetaan tarvittaessa. Lisäksi eläinsuojien, jotka eivät ole ympäristöluvan- tai ilmoituksenvaraisia, valvontaa tehdään mm. muiden viranomaisten ilmoitusten sekä yleisöilmoitusten perusteella.

4.3.4 Yksittäisen määräyksen antaminen

Ympäristönsuojelulain 180 §:n (muutos 1166/2018) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräystä ei voi antaa ympäristöluvanvaraiselle, ilmoituksenvaraiselle ja rekisteröitävälle toiminnalle. Määräyksen noudattamista valvotaan uusintatarkastuksella.

4.3.5 Ympäristön tilan seuranta

Keski-Savon ympäristötoimen toiminta-alueella ympäristön tilaa koskeviin yhteistarkkailuihin on velvollisia osallistumaan osa ympäristöluvanvaraisista yrityksistä. Yhteistarkkailua on järjestetty alueellisesti pohja- ja pintavesien sekä ilmalaadun tarkkailemiseksi.

4.4 Jätelain valvonta

4.4.1 Jätelain 100§ mukainen rekisteröinti

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) 100 §:n mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jätelain 124 §:n mukaan näiden kohteiden tarkastuksista on tehtävä suunnitelma, joka perustuu arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista. Suunnitelma voidaan liittää ympäristönsuojelulain mukaiseen valvontaohjelmaan.

Taulukko 5 Jätteen ammattimaisten keräyspaikkojen lukumäärät kunnittain (tilanne 8.12.2025).

Jätelain 100 §:n mukaiset kohteet	Heinävesi	Joroinen	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus
Toiminnanharjoittajat	4	5	7	6	5
Keräyspaikat	19	17	27	132	35

4.4.2 Jätelain 124 § mukainen valvonta

Jätelain 124 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on suunnitellusti tarkastettava ja valvottava niitä valvontavastuuseensa kuuluvia toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Keski-Savon ympäristötoimen alueella ei ole tiedossa tällaisia toimintoja. Suomen ympäristökeskus ohjeistaa tarvittaessa tarkastusten tekoon ja sinne toimitetaan myös tarkastuspöytäkirjat.

Lisäksi jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määrääjain tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Tällaisten toimintojen tarkasta lukumäärästä ei ole tietoa, mutta niitä on toimialueella satoja. Näiden valvontaa tehdään projektiluontoisesti resurssien salliessa.

4.4.3 Jätelain yleinen valvonta

Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu edellä mainittujen lisäksi mm. roskaantumisen valvonta ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta.

Jätelain perusteella voidaan antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskeva yksittäinen määräys. Määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen on valvottava annettua määräystä. Valvontatarve määritetään tapauskohtaisesti.

Jätehuollon järjestämisessä, jätteistä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäisemisessä sekä jätehuollon valvonnassa on sen lisäksi, mitä muualla on säädetty tai määrätty, noudatettava yleisiä jätehuoltomääräyksiä. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat mm. jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys. Keski-Savon ympäristötoimen alueella on voimassa kunnalliset jätehuoltomääräykset; Pieksämäellä Savo-Pielisen jätelautakunnan määräykset ja muissa ympäristötoimen kunnissa Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän määräykset.

4.5 Maa-aineslain valvonta

Maa-aineslain valvonta tarkoittaa maa-ainesten ottoon, varastointiin ja/tai paikalla jalostukseen myönnettyjen maa-aineslupien valvontaa sekä ns. kotitarveoton valvontaa. Yli 500 m³ kotitarveotosta tulee tehdä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Maa-aineslain mukainen valvonta on siirtynyt kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 1.7.2016. Valvottavia maa-aineslupa kunnissa on yhteensä 113 kpl.

Taulukko 6 Maa-ainesluvut kunnittain (Tilanne 8.12.2025).

Maa-aineslain mukaiset kohteet	Heinävesi	Joroinen	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus
	22	24	24	40	3

Maa-aineslupien valvontatiheys riippuu toiminnan laajuudesta, toiminnan sijainnista ja tarkastuksissa ilmenneistä puutteista luvan noudattamisessa. Toiminnassa olevissa kohteissa tehdään tarkastus pääsääntöisesti kerran vuodessa.

4.6 Vesilain valvonta

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja valtion valvontaviranomainen. Valvontaviranomaisen toimivalta on pääosin vesilaissa jakamatonta. Vesilailla säännellään lähinnä vesien käyttöä, vesistöön rakentamista, uittoa, maa- ja metsätalousmaan kuivatusta, vesistön järjestelyä ja pohjaveden ottamista. Yleistä vesilain valvontaa tehdään yhteistyössä valtion valvontaviranomaisen kanssa ja eri menettelyistä sovitaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon asian luonne ja laajuus.

Vesilain mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa eikä niitä käsitellä ojitustoimituksessa. Edellytyksenä on, että erimielisyydet koskevat ojan tekemistä toisen maalle tai veden johtamista toisen maalla olevaan ojaan tai puroon tai muuta vastaavaa syytä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavissa ojitusriidoissa on vain kaksi osapuolta, ja ne tulevat vireille asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta.

4.7 Muun ympäristölainsäädännön valvonta

4.7.1 Maastoliikennelain (1710/1995) ja vesiliikennelain (782/2019) mukainen valvonta

Maasto- ja vesiliikennelain mukaisiin valvontakohteisiin kuuluvat moottorikelkkareitit ja yksittäiset harjoitteluradat. Lisäksi tietoon tulee satunnaisesti luvattomia ratoja. Moottorikelkkareittien pääasiallinen valvonta kuuluu poliisille.

4.7.2 Vesihuoltolain (119/2001) mukainen valvonta

Vesihuoltolain mukaiseen valvontaan kuuluu kiinteistöjen vesihuoltoon liittymisvelvollisuuden toteutumisen valvonta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää liittymisvelvollisuudesta vapauttamisesta. Vesihuoltolaki uudistuu ja tämä myötä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset tehtävät lisääntyvät muun muassa liittämisen valvonnan ja vapautushakemusten myötä.

4.7.3 Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukainen valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain mukaiseen valvontaan kuuluvat huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmien hyväksyminen ja toiminnan merkitseminen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Huvivenesatamat voidaan tarkastaa rekisteröinnin ja muutosten yhteydessä sekä määräaikaistarkastuksilla.

Taulukko 7 Merenkulun ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröidyt huvivenesatamat kunnittain (tilanne 8.12.2025)

Merenkulun ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröity huvivenesatama	Heinävesi	Joroinen	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus
	1	1	2	0	1

4.7.4 Luonnon- ja maisemansuojelu

Luonnon- ja maisemansuojelua valvoo Lupa- ja valvontavirasto. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen edistää luonnon- ja maisemansuojelua tekemällä aloitteita, antamalla lausuntoja ja osallistumalla pyydettyä valvontatehtäviin. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää myös luonnonsuojelulain 26 §:n mukaisesta yksityismaan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta ja valvoo päätöksen toteutusta.

4.7.5 Kemikaalilain (599/2013) valvonta

Kemikaalilain mukaan valtakunnallinen Lupa – ja valvontavirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalien käyttöolosuhteita kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi. Valvontaa tehdään kemikaalilain lisäksi REACH-, biosidi- ja POP-asetusten nojalla. Kemikaalivalvonta on osa ympäristöluvanvaraisten, ilmoitusvelvollisten ja rekisteröitävien laitosten ja toimintojen valvontaa ensisijaisesti kohteissa, joissa kemikaalien käyttö ja varastointi on merkittävää.

4.7.6 Muu ympäristönsuojeluviranomaisen valvonta

Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee muuta ympäristövalvontaa (esim. pilaantuneiden maiden kunnostusten valvonta yhdessä Lupa- ja valvontaviraston kanssa), edistää pohjavesien suojelusuunnitelmien toteuttamista, osallistuu vesienhoidon yhteistyöryhmiin sekä osallistuu valtakunnalliseen leväseurantaan. Ympäristönsuojeluviranomaiset toteuttavat myös valvontaan liittyviä projekteja, jotka liittyvät esimerkiksi haja-asutuksen jätevesien käsittelyyn, kiinteistöjen öljysäiliöihin tai nitraattiasetuksen noudattamiseen.

4.8 Valvonnan painopistealueet

Valvonnan painopistealueiksi vuosille 2026–2029 on suunniteltu seuraavien toimintojen tai tehtäväkokonaisuuksien valvonta.

2026: Ammattimaiset jätteenkeräyspisteet seka- ja pakkausjätteiden keräyspisteiden osalta.

2027: Vesihuoltolain tilannekatsaus ja pohjavesialueiden yritykset, joissa muodostuu vaarallisia jätteitä.

2028: Ammattimaiset jätteenkeräyspisteet, muut kuin pakkausjätteiden keräyspisteet

2029: Pohjavesialueilla sijaitsevat riskitoiminnot.

5 Valvontaohjelman laatiminen

5.1 Valvontaohjelman sisältö

Ympäristönsuojelulain (muutos 817/2025) 168 §:ssä ja ympäristönsuojeluasetuksen (muutos 50/2019) 30 §:ssä säädetään valvontaohjelman tekemisvelvollisuudesta, ohjelman sisällöstä ja velvollisuudesta pitää ohjelma ajan tasalla. Lisäksi jätelain (muutos 834/2017) 124 §:ssä säädetään valvontasuunnitelman tekemisestä tiettyjen jätelain mukaisten toimintojen valvontaa varten, suunnitelma voidaan liittää ympäristönsuojelulain mukaiseen valvontaohjelmaan.

Valvontaohjelma muodostuu ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien laitosten luettelosta, joka sisältää laitospohjaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma sisältää myös luettelon jätteiden ammattimaisista keräyspaikoista ja suunnitelman niihin tehtävistä tarkastuksista. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista.

Valvontaohjelman mukaisia määräaikaistarkastuksia joudutaan priorisoimaan lisääntyneiden ympäristönsuojelun valvontatehtävien (esim. kunnille siirtyneiden valvontakohteiden) vuoksi. Kohteen tarkastustiheyttä nostavat seuraavat kriteerit:

- toiminnalla on uusi lupa/tarkistettu lupa, jonka jälkeen ei ole tehty valvontakäyntiä,
- toiminnasta on tehty yleisöilmoituksia,
- toiminnasta on annettu huomautuksia edellisellä tarkastuksella,
- edellinen suunniteltu tarkastus on jäänyt tekemättä.

Kohteen tarkastustiheyttä alentavat seuraavat kriteerit:

- toiminta on pienimuotoista ja ympäristönsuojelurakenteet toimivat hyvin,
- laitos ei ole toiminnassa tarkastusvuotena.

Ohjelman laatimisessa huomioidaan myös valvontatoimenpiteiden riittävän tasainen jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen. Valvonnassa ei käytetä otantamenettelyä.

Keski-Savon ympäristötoimi valmistelee vuosittain seuraavan kalenterivuoden valvontaohjelman. Ympäristöpäällikkö hyväksyy valvontaohjelman ja valvoo sen toteuttamista. Valvontaohjelman yhteenveto viedään ympäristölautakunnalle tiedoksi. Valvontaohjelman yksityiskohtaisten kohde- ja toimenpideluettelojen julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten luettelot eivät ole julkisia asiakirjoja.

5.2 Valvontakohteiden riskinarviointi

Ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin. Riskillä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa sekä päästöistä aiheutuvaa terveyshaittaa. Mitä suuremman riskin toiminta ympäristölle aiheuttaa, sitä tiiviimmin sitä on valvottava.

Riskinarviointi on 2-vaiheinen, ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan toimialakohtaiset riskit ja toisessa vaiheessa laitoskohtaiset riskit. Näiden perusteella määritellään valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys. Tarkastuksen perusteella laitoskohtainen riski voidaan arvioida uudelleen.

5.2.1 Toimialakohtainen riskinarviointi

Toimialakohtaiseen riskinarviointiin sisältyy seuraavat osa-alueet:

1. päästöt ilmaan, sisältäen pölyn ja hajun, määrän ja laadun,
2. melupäästöt ja värinä,
3. viemäriin johdettavat jätevedet, määrä ja laatu,
4. pintavesiin johdettavat jätevedet, määrä ja laatu,
5. muodostuvat jätteet, määrä ja laatu,
6. päästöt maaperään ja pohjaveteen,
7. roskaantuminen ja epäsiisteys,
8. vaarallisten aineiden määrä,
9. onnettomuuksien ja häiriöpäästöjen riski.

Riskit ovat arvioitu asteikolla 0–3 seuraavasti:

- 0: ei riskiä (toiminnalla ei ole ympäristövaikutuksia),
- 1: vähäinen riski (lyhytaikainen viihtyisyyshaitta, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa),
- 2: kohtalainen riski (aiheuttaa viihtyisyyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa),
- 3: merkittävä riski (aiheuttaa vaaraa terveydelle, merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa).

Toimialakohtaiset riskipisteet ovat esitetty taulukossa 8.

Taulukko 8 Toimialakohtaiset riskipisteet

Toimiala	Riskipisteet ¹⁾
Metalliteollisuus/ pintakäsittelylaitokset	8
Energian tuotanto	9
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely	10
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	8
Maaperän aineiden otto/ kivenlouhinta ja murskaus	10
Asfalttiasemat	11
Mineraalituotteiden valmistus	9
Nahan tai tekstiilien laitosten tuotanto tai käsittely/ pesulat	6
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	8
Eläinsuojat	8
Liikenne/ varikot	7
Liikenne/ moottoriurheiluradat ja lentopaikat	10
Jätteiden ammattimainen tai laitosten käsittely	14
Muu toiminta/ ampumaradat	10
Muu toiminta/ krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos	2
Naapurussuhdelain 17 §:n mukainen toiminta	14

1) riskipisteet voivat olla 0–27

5.2.2 Laitoskohtainen arviointi

Laitoskohtaisessa arvioinnissa laitokset arvioidaan yksittäin ottaen huomioon laitoksen sijainti ja laitoksen toimintaan liittyvät riskit.

Sijainnin osalta tarkastellaan

1. asutuksen/loma-asutuksen läheisyys,
2. muiden herkkien kohteiden (esim. koulut, sairaalat) läheisyys,
3. sijainti luokitellulla pohjavesialueella (tai vaikutuspiirissä sijaitsee vedenottamo)
4. sijainti vesistön äärellä (ranta-alue).

Toimintaan liittyvinä riskeinä tarkastellaan

1. toiminnan laajuus,
2. tilat ja laitteet,
3. kemikaalien käyttö ja varastointi,
4. valvontahistoria.

Laitoskohtaiset riskit arvioidaan asteikolla 0–1; 0 ei riskiä, 1 on riski. Laitoksen sijaintiin ja toimintaan liittyen voi laitos saada 0–8 riskipistettä.

Toimiala- ja laitoskohtaisen riskipisteytyksen perusteella laitokset sijoittuvat neljään valvontaluokkaan, jonka perusteella määräytyy tarkastustiheys. Riskipisteiden perusteella valvontaluokat ja tarkastustiheydet ovat esitetty taulukossa 9.

Taulukko 9 Riskipisteiden perusteella valvontaluokat ja tarkastustiheydet

Riskipisteet	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
yli 23	I	vuosittain
16–22	II	kerran kolmessa vuodessa
9–15	III	kerran viidessä vuodessa
0–8	IV	kerran kahdeksassa vuodessa

Lopuksi laitoskohtaista valvontaluokkaa tarkennetaan vielä arvioimalla laitoksesta mahdollisesti aiheutuvan päästön todennäköisyyttä ja seurauksen vakavuutta taulukon 10 päästömatriisin avulla.

Taulukko 10 Päästömatriisi

Päästön todennäköisyydet	Valvontaluokka		
suuri	III	II	I
kohtuullinen	IV	II	I
pieni	IV	III	II
Päästön seuraus	lievä	kohtalainen	vakava

Päästön todennäköisyys on joko pieni (harvemmin kuin kerran vuodessa), kohtuullinen (enintään kerran vuodessa) tai suuri (useita kertoja vuodessa).

Päästön seurauksen vakavuus arvioidaan seuraavasti:

1. lievä: päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyisyyshaittaa, ei ympäristön pilaantumisvaaraa,
2. kohtalainen: päästö aiheuttaa viihtyisyyshaittaa ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaraa,
3. vakava: päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja/tai merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Laitoskohtaiset valvontaluokat ovat seuraavat:

- valvontaluokka I: Ympäristöpäästöllä voi olla terveyteen ja ympäristön tilaan liittyviä merkittäviä seurauksia. Vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Valvontakäynnit tehdään kerran vuodessa.

- valvontaluokka II: Ympäristöpäästöllä voi olla viihtyisyyteen ja ympäristöntilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia. Valvontakäynnit tehdään kerran kolmessa vuodessa.
- valvontaluokka III: Ympäristöpäästöllä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Ei aiheuta ympäristön pilaantumista. Valvontakäynnit tehdään kerran viidessä vuodessa.
- valvontaluokka IV: Ympäristöpäästöllä ei juurikaan vaikutusta ympäristöön. Valvontakäynnit tehdään kerran kahdeksassa vuodessa.

5.2.3 Määräaikaistarkastusten tiheys

Laitoksen lopullinen valvontaluokka ja sen mukainen valvonnan tiheys määräytyvät siis riskipisteiden mukaisen valvontaluokan ja päästömatrisin mukaisen valvontaluokan perusteella. Päästömatrisin perusteella voidaan riskipisteiden perusteella saatua valvontaluokkaa laskea tai nostaa yhden luokan verran. Näin muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka, joka ilmaisee, kuinka usein laitos on tarkastettava. Jos lopullinen valvontaluokka poikkeaa riskipisteillä saadusta valvontaluokasta, poikkeaminen on perusteltava. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen arvioi jokaisen laitoksen valvontatiheyden vuosittaisessa valvontaohjelmassa.

5.2.4 Jätelain mukainen valvonta

Jätelain 100 §:n mukaisten keräyspaikkojen tarkastustiheys määritellään myös riskinarvioinnin perusteella. Keräyspaikat, joissa kerätään vaarallisia jätteitä, aiheuttavat suuremman riskin ympäristön pilaantumiselle. Tällaiset kohteet kuuluvat valvontaluokkaan I ja ne tarkastetaan viiden vuoden välein. Muut jätteiden keräyspaikat, joissa kerätään tavanomaisia jätteitä, kuuluvat valvontaluokkaan II ja ne tarkastetaan 10 vuoden välein.

6 Valvontatoimenpiteet

6.1 Ympäristölupavaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonta

Valvontaa toteutetaan ympäristöhallinnon antaman ympäristövalvonnan ohjeen (päivitetty 16.5.2016) periaatteiden mukaisesti. Tapauksissa, joissa todetaan laiminlyöntejä tai joudutaan käyttämään hallintopakkoa, sovelletaan julkaisussa "Ympäristönsuojelulain laillisuusvalvontaopas 2014" (Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014) esitettyjä ohjeita ja siinä kuvattuja menettelyjä.

Keskeisin valvonnan keino ovat riskinarvioinnin perusteella tehtävät suunnitelmalliset määräaikaistarkastukset paikan päällä kohteessa. Määräaikaistarkastuksella tarkoitetaan valvontaohjelman mukaista, määräajoin tehtävää maksullista valvontatarkastusta, jossa käydään läpi valvontakohteen toimintaa, ympäristöriskejä ja -vaikutuksia. Määräaikaistarkastuksella varmistetaan, että toiminta on ympäristölupaan, ilmoituspäätöksen tai rekisteröinti-ilmoituksen mukaista ja että toiminta täyttää ympäristölainsäädännön vaatimukset. Suunnitelmallisesta tarkastuksesta sovitaan etukäteen ja toiminnanharjoittajalle varataan mahdollisuus osallistua tarkastukseen. Tarkastuksella käydään läpi mm. laitoksen toiminta ja tilat, ympäristölupa siihen liittyvine määräyksineen, tarkkailutiedot, toiminnasta mahdollisesti tulleet valitukset ja niiden seurauksena suoritettut toimenpiteet. Tarkastuksesta laaditaan tarkastusmuistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Suunnitelmallisella tarkastuksella havaittujen puutteiden seurantalotarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan.

Tarkastuksia tehdään myös esimerkiksi toiminnasta tehdyn ilmoituksen johdosta, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteutukseksi. Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti myös ympäristölupahakemuksen ja rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä.

Rekisteröitävien laitosten valvonta jakautuu toiminnan asetuksen mukaisuuden valvontaan, määräaikaistarkastuksiin ja toimitettujen seurantalotietojen tarkastukseen. Rekisteröinti-

menettelyssä viranomaisen tarkastaa, että toiminnanharjoittaja on toimittanut kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Rekisteröinti tehdään, kun kaikki asetuksen mukaiset selvitykset on toimitettu. Rekisteröinti kirjataan, vaikka toiminta ei täyttäisi asetuksen vaatimuksia.

Valvontamenettely käynnistetään heti, jos rekisteröintiä varten saamiensa selvitysten perusteella voidaan todeta, ettei toiminta ole asetuksen mukaista.

Tarkastusten lisäksi valvontaa toteutetaan tarkastamalla toiminnanharjoittajilta saadut laitosten vuosiraportit sekä mahdolliset muut lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset tai seurantatulokset. Tarpeen mukaan raporteista pyydetään lisäselvityksiä. Tarkkailumääräyksiä tai hyväksyttyä suunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa luvan tai suunnitelman voimassaolosta huolimatta.

Määräaikaistarkastuksilla tai toiminnan seurantatiedoissa havaitut puutteet on myös käsiteltävä normaaleja valvontamenettelyjä hyödyntäen kehottamalla, määräämällä ja tehostamalla määräystä ympäristönsuojelulain mukaisilla hallintopakkeinoilla (uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka). Valvontaan kuuluu myös rikosoikeudellisiin toimiin ryhtyminen tilanteessa, jossa toiminta ei täytä ympäristölainsäädännön vaatimuksia.

6.2 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Ympäristönsuojelulain (muutos 1166/2018) 169 §:n mukaan, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan tai ilmoituspäätöksen noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvittävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa- tai ilmoituspäätösasia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista tai ilmoituspäätöksen antamista.

Ympäristönsuojelulain (muutos 1166/2018) 180 §:n perustuen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräys ei voi koskea luvanvaraista, ilmoituksenvaraista eikä rekisteröitävää toimintaa. Määräyksen on oltava kohtuullinen ottaen huomioon toiminnan luonne ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys.

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta säädetään ympäristönsuojelulain (muutos 1166/2018) 175 §:ssä. Kiireellisessä tapauksessa väliaikaisen kiellon tai määräyksen voi antaa tahi toiminnan keskeyttää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen määräämä viranhaltija.

Valvontaviranomaisella on, havaittuaan lainvastaisen tilanteen, velvollisuus tehdä tutkintapyyntö tai ilmoitus poliisille (YSL 188 §). Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

Ympäristöhaittaa koskevan ilmoituksen johdosta tehdään tarkastus ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta sekä tarvittavat toimenpiteet. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata muistioon tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esim. terveyshaittaa koskevissa asioissa.

6.3 Tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista ympäristöluvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain (muutos 1166/2018) 175 §:ssä tai

176 §:ssä (muutos 817/2025) tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi peritään maksu Keski-Savon ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti.

Myös jätelain 124 §:ssä tarkoitetuista laitosten ja yritysten määräaikaistarkastuksista ja muista säännöllisistä valvontatoimista, jotka perustuvat ko. pykälässä tarkoitettuihin suunnitelmiin, peritään taksan mukainen maksu. Lisäksi maksu peritään tarkastuksista ja muista valvontatoimista, jotka ovat tarpeen jätelain 75, 125 ja 126 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen antamiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat määräaikaistarkastuksen ja hallintopakon valvonnan keskimääräiseen omakustannusarvoon. Mikroyrityksiltä perittävissä maksuissa huomioidaan toiminnan laajuus ja luonne. Samoin huomioidaan, jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo (vuonna 2025) on 65 € tunnilta.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Tämän kokouksen päätökset § 95–98, 102–104

koskevat kuntalain 136 §:n mukaan vain valmistelua tai täytäntöönpanoa ja niihin ei saa hakea muutosta.

Tämän kokouksen päätökseen § 101

oikaisuvaatimusohje on kokonaisuudessaan päätöksen liitteenä.

Tämän kokouksen päätökseen § 99, 100

tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen **Keski-Savon ympäristölautakunnalle** neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava ja ilmoitettava lisäksi ammatti, asuinkunta ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä päätös, josta oikaisuvaatimus tehdään, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta oikaisuvaatimusaika on luettava.

Yhteystiedot: Keski-Savon ympäristölautakunta

Savonkatu 39, PL 4

79101 Leppävirta

Sähköposti: kunta@leppavirta.fi